مسأله کمّی‌سازی در علوم

- **موافقین احتمالی**
  - باید نظرشان يك به يك با دقت درباره عدد و كمي‌سازي بررسي گردد
  - تجربه‌گرایان
    - آمپریسم
    - دیوید هیوم
      - بزرگ‌ترین فیلسوف تاریخ بریتانیا
      - نخستین فیلسوفی که اتهام الحاد خود را پذیرفت
      - تأثیر فراوان بر کانت
      - نقد برهان نظم و علیّت
      - کتاب
        - رساله درباره طبیعت آدمی
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%AF%DB%8C%D9%88%DB%8C%D8%AF_%D9%87%DB%8C%D9%88%D9%85
    - ایمانوئل کانت
      - هیوم مرا از خواب جزم‌اندیشم بیدار کرد
      - تجربه حسی قابل توجیه است
      - عقل محض قادر به شناخت اشیاء نیست
      - کتاب
        - نقد عقل محض
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%A7%DB%8C%D9%85%D8%A7%D9%86%D9%88%D8%A6%D9%84_%DA%A9%D8%A7%D9%86%D8%AA
    - جان لاک
      - علاقه‌مند به فلسفه دکارت
      - نخستین فیلسوف تجربه‌گرا
      - تأثیرگذار بر هیوم و روسو
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%AC%D8%A7%D9%86_%D9%84%D8%A7%DA%A9
    - توماس هابز
    - جرج بارکلی
      - شرط وجود، درک شدن توسط حواس است
      - کتاب
        - درباره تئوری علم
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%AC%D8%B1%D8%AC_%D8%A8%D8%A7%D8%B1%DA%A9%D9%84%DB%8C
    - فرانسیس بیکن
      - محور اصلی تحول فکری در قرون وسطی
      - از بانیان انقلاب علمی و پایان سلطه کلیسا بر تفکر
      - بر طبیعت نمی‌توان مسلط گشت مگر آنکه از قوانین آن آگاهی یابیم
      - ادراک ما از حقیقت تنها در همان حدی است که مشاهدات ما اجازه می‌دهد
      - خارج از حیطه مشاهدات نه تنها نمی‌توانیم چیزی بدانیم، شاید اصولاً شایسته دانستن آن نباشیم
      - او مانند گوته علمی که به عمل منتهی نشود را مسخره می‌کند
      - باید دانست که در صحنه زندگی بشر فقط خدا و فرشتگان تماشاچی محض‌اند
      - تاکید درباره تجربه و پرداختن به نتایج عملی صفت ممیزه فلسفه انگلیسی و مقدمه پراگماتیسم است
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D9%81%D8%B1%D8%A7%D9%86%D8%B3%DB%8C%D8%B3_%D8%A8%DB%8C%DA%A9%D9%86
  - فلاسفه تحلیلی
    - پساپوزیتیویسم
    - ویلارد کواین
      - نقد پوزیتیویسم منطقی
      - فیزیکالیسم
        - هر رویداد یا حالتی در جهان، توسط حالت ها یا رویدادهای فیزیکی تعیین می شود
      - تحلیل زبانی
        - به جای پرداختن به اشیا و امور در عالم واقع، به بررسی مفاهیم متناظر آنها در ساختارهای زبانی تکیه کنیم
      - نسبیت‌گرایی
        - هیچ معیار مشترکی مستقل از نظریه وجود ندارد که بتوان براساس آن، حکمی عینی در باب برتر بودن یک نظریه بر نظریه دیگر ارائه داد
      - کل‌گرایی
        - متوقف بودن صدق و کذب قضیه به ارتباط آن با کلیّتی از فرضیه‌ها و پیش‌زمینه‌های معرفتی
        - امکان کاذب بودن یک قضیه در یک کلّ معرفتی و صدق همان قضیه در کلّ معرفتی دیگر
      - نظریه دوهم-کواین
        - با افزودن فرضیه های کمکی می‌توان از هر نظریه ای در مقابل مشاهدات مبطل، دفاع کرد
      - http://philosophers.atspace.com/quine.htm
    - توماس کوهن
    - مور
    - لودویک ویتگنشتاین
      - کتاب
        - رساله منطقی-فلسفی
          - هدف فلسفه توضیح منطقی اندیشه است
          - پژواکی از نظریه «اتمیسم منطقی» راسل
          - آنچه قابل بیان کردن است معادل آن چیزی است که اندیشیدن درباره آن امکان پذیر است
          - با درک منطق زبان امکان حل مسائلی که ناشی از عدم فهم صحیح زبان است فراهم می آید
          - زبان از قضایای پیچیده ای تشکیل شده است که می تواند از طریق تحلیل به قضایای کمتر پیچیده تجزیه شود تا در نهایت به قضایای بنیادی یا ساده برسیم
          - جهان از واقعیات پیچیده ای تشکیل یافته است که می توان از طریق تحلیل در نهایت به واقعیات اتمی ساده آن برسیم
          - نظریه تصویری معنا
            - ماهیت زبان نیازمند قضایای بنیادی است و قضایای بنیادی یا اتمی به لحاظ منطقی واقعیات اتمی را تصویر می کند
          - تنها قضایایی که واقعیات را تصویر می کنند یعنی قضایای علمی معنا دار هستند
          - قضایای متافیزیکی، اخلاقی و الهیاتی اظهاراتی هستند که به لحاظ تجربی قابل شناخت نیستند چون این قضایا، ارتباطی با آنچه که می توان تجربه کرد ندارد
          - فلسفه نبردی بر علیه سرگردانی هوشمند ما به وسیله زبان است
        - پژوهش‌های فلسفی
          - واژگان به مانند ابزارها هستند
          - هر تلاشی برای تعیین کارکرد زبان به کمک تنظیم تعداد اندکی از قواعد، مانند آن است که بگوییم پیچ گوشتی فقط برای باز و بست پیچ کاربرد دارد و از یاد ببریم که می تواند در قوطی را هم باز کند
          - افراد درگیر بازی های زبانی مختلفی هستند
          - منظور از بازی زبانی برجسته ساختن این واقعیت است که سخن گفتن به زبان بخشی از یک فعالیت یا بخشی از یک صورت زندگی است
          - معانی واژه ها کاربرد آنها در حوزه عمل اجتماعی است
          - تجربه های شخصی نمی توانند منشا تولید مفاهیم عمومی و ایجاد زبان مشترک برای تفهیم و تفاهم میان آدمیان باشند
          - وظیفه فیلسوف در پژوهش های فلسفی اش این است که ببیند مردم چگونه در کاربردهای متعارف از زبان کمک می گیرند
      - http://philosophers.atspace.com/witgenstein.htm
    - کارل پوپر
      - انسان جائز الخطاست و لذا تمام شناخت بشری خطاپذیر و نامطمئن است
      - قوانین شناخته شده‌ی طبیعی چیزی جز توصیفاتی با بالاترین درجه‌ی احتمالات نیست
      - شناخت علمی و دانش ما همواره فرضیه سان است؛ چیزی نیست جز دانش حدسی
      - ما از طریق مشاهده نیست که به نظریه‌ی علمی می‌رسیم، بلکه اول صاحب فرضیه‌ای می‌شویم و سپس از طریق مشاهده تلاش می‌کنیم آنرا ارزیابی کرده، به سطح نظریه‌ای علمی ارتقا بخشیم
      - روش آزمون و خطا
        - فرضیه‌ای از فرضیه‌ی پیشین بهتر است که
        - قادر باشد تمام مسائلی را که آن فرضیه توضیح داده از نو توضیح دهد
        - برخی خطاهای فرضیه‌ی پیشین را آشکار کند
        - در مقابل آزمایشها و سنجشهایی که فرضیه‌ی پیشین مقاومت و صلابت لازم را نشان نداده، مقاوم‌تر و پرصلابت‌تر باشد
      - http://philosophers.atspace.com/popper.htm
      - منتقد حلقه وین
        - https://fa.wikipedia.org/wiki/%DA%A9%D8%A7%D8%B1%D9%84_%D9%BE%D9%88%D9%BE%D8%B1
      - در ابتدا معتقد به پوزیتیویسم منطقی بود، سپس درهم‌شکننده پوزیتیویسم منطقی شد
        - http://rasekhoon.net/article/show/759549
- **موافقین**
  - اثبات‌گرایان
    - پوزیتیویسم
    - اگوست کنت
      - بنیانگذار جامعه‌شناسی نوین
      - نظریه‌پرداز پوزیتیویسم
      - جامعه را می‌توان از طریق علمی مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و همانند تحقیقات علمی در سایر علوم، موفق به کشف پدیدارهای عینی شد
      - مدل ارگانیکی
        - جامعه با موجود زنده شباهت دارد
        - جامعه از اعضا و موسسات مختلف تشکیل شده و همانند ارگان‌های موجود زنده، کل واحدی را تشکیل می‌دهد
        - نهادهای اجتماعی همانند اعضا و اندام موجود زنده دارای ساخت و کارکرد خاصی می‌باشند
        - اجزاء جامعه همانند اعضاء موجود زنده با یکدیگر مرتبط بوده و به‌طور کلی در دوام و بقاء ساخت اصلی خود مؤثر و دخیل می‌باشند
        - جامعه هم مانند موجود زنده براساس قانون تکامل از مرحله ابتدایی و ساده به مرحله کاملتر و پیچیده‌تر رسیده است
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%A7%DA%AF%D9%88%D8%B3%D8%AA_%DA%A9%D9%86%D8%AA
    - امیل دورکیم
      - بنیان‌گذار و تأسیس‌کننده کرسی جامعه‌شناسی
      - وقایع اجتماعی را باید همچون اشیا مطالعه کرد
      - جامعه‌شناسی به منزله یک علم تجربی
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%A7%D9%85%DB%8C%D9%84_%D8%AF%D9%88%D8%B1%DA%A9%DB%8C%D9%85
      - هیچ حادثه بشری نیست که نتوان ان را اجتماعی نامید هر کس می خوابد و می آشامد می خورد واستدلال می کندو سود جامعه نیز در این است اعمال به نحو منطقی انجام گیرد
      - نخستین واساسی ترین قاعده این است که وقایع اجتماعی را شیء یا امری جدا از تفکر بشماریم
      - پدیده های اجتماعی شی است و باید با آنها همانند اشیاء رفتار کرد
      - پدیده جامعه شناسی مانند پدیده زیست شناسی در عین اینکه ذاتاً چنان که هست بر جا می ماند می تواند بر حسب اوضاع و احوال صور مختلف بخود بگیرد
      - وقایعی را که دارای عمومی ترین صورتند بهنجار می شماریم. وبقیه وقایع را مرضی می نامیم
      - http://theory1.blogfa.com/post-5.aspx
    - ارنست ماخ
      - نظریه‌پرداز مکانیک نسبیّتی
      - کتاب
        - علم مکانیک
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%A7%D8%B1%D9%86%D8%B3%D8%AA_%D9%85%D8%A7%D8%AE
    - حلقه وین
      - پوزیتیویسم منطقی
      - موریتس شلیک
        - پایه‌گذار و یکی از رهبران اصلی پوزیتیویسم منطقی
        - دوست نزدیک اینشتین
          - مکاتبات بسیار با هم درباره تفسیر فلسفی نظریه نسبیت
        - مفسّر نظریه نسبیت اینشتین
        - کتاب
          - اهمیت فلسفی اصل نسبیت
        - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D9%85%D9%88%D8%B1%DB%8C%D8%AA%D8%B3_%D8%B4%D9%84%DB%8C%DA%A9
        - فلسفه نقادانه کانت محصول آموزه نیوتن درباره طبیعت است
        - با تحول فیزیک و ظهور نسبیّت باید فلسفه متحوّل شود
        - پوزیتیویسم ماخ قادر به هضم نتایج نسبیت نیست
        - متأثر از هیلبرت در مبانی هندسه
          - از نظر هیلبرت الفاظ و مفاهیم بنیادی هندسه، نظیر نقطه، خط و صفحه معنای مستقل و شهودی ندارند، بلکه باید به کمک نقشی که در یک دستگاه اصول موضوعه ایفا می کنند تعبیر شوند
        - http://www.hawzah.net/fa/article/view/88213
      - رودلف کارناپ
      - هانس رایشنباخ
      - هربرت فایگل
      - کورت گودل
        - منطق ریاضی مقدّم بر علوم دیگر است
        - استواری علوم دیگر بر اصول منطق ریاضی
        - https://fa.wikipedia.org/wiki/%DA%A9%D9%88%D8%B1%D8%AA_%DA%AF%D9%88%D8%AF%D9%84
      - هانس هان
      - فلیپ فرانک
      - اتو نویرث
  - غلامرضا جهانشاهلو
    - پدر علم تحلیل پوشش داده‌ها
    - رشته‌های علوم انسانی نیازمند پایه ریاضی است
    - http://www.mehrnews.com/news/3730930
  - ویلفردو پارتو
    - جامعه‌شناس، اقتصاددان، مهندس و فیلسوف ایتالیایی
    - نظریه‌پرداز در شاخه‌های مختلف علوم انسانی
    - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D9%88%DB%8C%D9%84%D9%81%D8%B1%D8%AF%D9%88_%D9%BE%D8%A7%D8%B1%D8%AA%D9%88
    - اگر می خواهیم علوم اجتماعی را به حد علوم طبیعی برسانیم باید در اینجا نیز مانند علوم طبیعی عمل کنیم ... در این عملیات صرفاً به نیت کشف تشابهات تجربی هدایت شویم و ارزش و کفایت آن را صرفاً با بررسیهای تجربی که می توان انجام داد، بسنجیم
    - تحلیل نظاممند جامعه دقیقاً همان«کاربرد روش منطقی است که در علوم فیزیکی و دیگر علوم با موفقیت به کار گرفته شده است، بخصوص وقتی که می بایست موقعیتهای پیچیده توصیف شوند که در آن متغیرهای متعددی در حالت وابستگی متقابل قرار دارند
    - پارتو همانند اوگوست کنت، دورکیم و وبر می خواهد به علوم انسانی همان خصلت علمی علوم طبیعی را بدهد
    - http://rasekhoon.net/article/show/698813
    - اصل پارتو
      - قانون ۸۰-۲۰
      - بیان می‌کند که ۸۰ درصد رخدادها از ۲۰ درصد دلایل بوجود می‌آید
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%A7%D8%B5%D9%84_%D9%BE%D8%A7%D8%B1%D8%AA%D9%88
    - بهینگی پارتو
      - یک مفهوم در علم اقتصاد
      - کاربرد در مهندسی و علوم اجتماعی
      - حالتی از تخصیص منابع است که در آن امکان بهتر نمودن وضعیت یک فرد بدون بدتر کردن وضعیت فردی دیگر وجود ندارد
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%DA%A9%D8%A7%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C_%D9%BE%D8%A7%D8%B1%D8%AA%D9%88
  - مرتضی ثاقب فر
    - کتاب
      - روشهای ریاضی در علوم اجتماعی
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D9%85%D8%B1%D8%AA%D8%B6%DB%8C_%D8%AB%D8%A7%D9%82%D8%A8%E2%80%8C%D9%81%D8%B1
  - یوسف اباذری
    - مهم‌تر از همه، وجه تجربی جامعه‌شناسی بود که البته بعد از انقلاب در سطح نظریه‌پردازی مغفول شد
    - در اوایل انقلاب به جامعه‌شناسی ظنین شدند
    - نئولیبرال‌ها پس از جنگ در ایران سر کار آمدند و گفتند: چیزی به اسم جامعه وجود ندارد و تنها افراد هستند که وجود دارند و تنها قوانین اقتصادی لایتغیر وجود دارند. بنابراین اولین علمی که از دایره علوم به بیرون پرتاب می‌شود جامعه‌شناسی است. این اتفاق در سطح جهان افتاد و الان نیز در ایران در حال رخ دادن است
    - فریاد مرگ جامعه‌شناسی که سر می‌دهند، ممکن است از سوی محافظه کاران ایران باشد، اما نئولیبرال‌های ایرانی هم درست همین کار را می‌کنند
    - کاستی‌ای در جامعه‌شناسی وجود ندارد بلکه این نحله دیگر جایی برای جامعه‌شناسی قایل نیست
    - فلسفه الان دارد بلایی سر جامعه ایران می‌آورد که جا را برای جامعه‌شناسی تجربی تنگ کرده است
    - جامعه‌شناسی علمی است تجربی که میان گروه‌های اجتماعی میانجیگری می‌کند و طالب دخالت دولت است
    - http://www.meshkinsalam.ir/?p=6752
  - غلامعباس توسلی
    - پس از انقلاب برای بقای جامعه‌شناسی بسیار جنگید و اثبات کرد که باید جامعه‌شناسی باقی بماند
    - http://www.meshkinsalam.ir/?p=6752
  - محمود محمدی عراقی
    - در علوم اجتماعی نیز روش غالب روش تجربی است
    - مانند روشهای
      - کارکردی- ساختی
      - تفهم تفسیری
      - تاریخی
      - ژرفای و پهنایی
      - کمی و کیفی
      - توافق و تمایز
    - هر یک از صاحبنظران جامعه شناسی نوع خاصی از روش را پیشنهاد می کند که به دو گروه کلی تقسیم می‌شود
      - پیروی از سنت اگوست کنت و جامعه شناسی تحصلی
        - گرایش غالب در جامعه شناسی
        - پدیده های اجتماعی را مانند پدیده های طبیعی دانسته
        - به تعبیر«دورکیم» پدیده اجتماعی را «شیء» تلقی کرده اند
        - این گرایش همراه با پیدایش جامعه شناسی مطرح شد
        - صاحبنظران مکتب کارکردی-ساختی
        - مکتب تضاد و وفاق اجتماعی
        - جامعه را به عنوان یک «کل» یا یک «نظام اجتماعی» و یا یک «ساختار اجتماعی» مطالعه می کنند
        - کارکرد اجزای جامعه را برای کل نظام اجتماعی بررسی می کنند
        - برخی از رویکردهای تحصلی را می توان در آثار مارکس نیز مشاهده کرد
          - هر چند به دلیل نداشتن دقت لازم و عدم قطعیت آن برای اندازه گیری و آزمون پذیری، از انتقاد جامعه شناسان حتی پیروان مکتب تحصلی مصون نمانده است
      - فراتر بودن پدیده‌های اجتماعی از پدیده‌های مادی
        - شناخت آنها نیاز به درک و فهم و بنابراین به زندگی و زیستن محقق با آنها در جامعه مورد تحقیق دارد
        - از این طریق علاوه بر درک جنبه های ظاهری و مادی، به ابعاد و لایه های عمیقتر و فراتر نیز برسد
        - وبر و پیروان مکتب تفهم تفسیری
          - وبر با به کارگیری داده های کمی و استفاده از روش علوم طبیعی در جامعه شناسی مخالف نیست ولی تلاش برای دستیابی به قوانینی نظیر قوانین علوم طبیعی از طریق به کار گرفتن صرف شیوه های معمول در علوم طبیعی، را نادرست می داند
          - باید بدانیم: افراد جامعه- که موجوداتی فرهنگی هستند و خود به حوادث معنی می دهند- چگونه چنین روابط متقابلی را با کنشهای فردی ایجاد می کنند
          - باید بفهمیم که افراد مورد تحقیق درکی از جهان دارند و به معانی ذهنی کنشهای انسانی دست یابیم
        - پدیدار شناسان
          - شوتس
          - گارفینگل
          - لوکاچ
          - تأکید بر معنی دار بودن واقعیت اجتماعی
          - پدیده اجتماعی از یکسو جلوه پویشهای ذهنی است و پویشهای غیر مادی عاملان آن یعنی افراد جامعه و از سوی دیگر دارای ساخت ویژه ای است که در چهارچوب آن، مناسبات و روابط بین افراد قابل فهم است
        - طرفداران کنش متقابل نمادین
          - ساختارگرایان از انسان موجودی منفعل می سازند که کنشهایش زیر نفوذ نیروهای اجتماعی است و از این طریق با نادیده گرفتن انسان به عنوان یک موجود معنی بخش و تفسیر کننده فعال جامعه، تفسیرهای خویش را بر او تحمیل می کنند
          - طبیعی است که این تفسیرهای بی ارتباط با واقعیت اجتماعی، بکلی با آنچه که عاملان آن یعنی افراد جامعه در نظر دارند متفاوت باشد
        - طرفداران نظریه مبادله
          - با توجه به تعدیلهایی که در اصول مکتب رفتارگرایی در روانشناسی که طرفدار به کارگیری روش علوم طبیعی در علوم اجتماعی است به عمل می آورند و موضعی که در برابر مکتب کارکردی- ساختی گرفته اند در گروه معتقدان به تفاوت روش علوم طبیعی و علوم اجتماعی قرار می گیرند
        - نئومتدلوژیستها
          - معتقدند آنچه از پدیده های عینی خارجی در زندگی اجتماعی واقعی‌تر است شیوه های پیچیده ای است که مردم آگاهانه و ناخودآگاه از طریق آن بینشی نسبت به واقعیت اجتماعی خارجی کسب می کنند
          - ارتباطات اجتماعی بخش عظیمی از توجیهات قالبی و مشخص را در بردارد که قابل تعریف نیستند بلکه فقط در وضعیتهای مشخص و به وسیله افراد معینی که درگیرند می توانند فهمیده شوند
        - توجه به معنی دار بودن پدیده های اجتماعی
        - ضرورت درک این موضوع که افراد جامعه خود چه درکی از جهان دارند و پدیده های اجتماعی را چگونه تفسیر می کنند
    - https://rasekhoon.net/article/show/697719/%D8%B1%D9%88%D8%B4-%D8%AC%D8%A7%D9%85%D8%B9%D9%87-%D8%B4%D9%86%D8%A7%D8%B3%DB%8C/
- **مخالفین**
  - رنه گنون
    - عدد قادر نیست کم متصل را اندازه‌گیری نماید
      - کمیّت عددی منفصل است و نقاط در آن انفصال دارند
      - کمیات متصل دارای عنصری کیفی‌اند که آن‌ها را غیر قابل توصیف با عدد می‌کند
      - تمامی اجسام کمّ متصل هستند و بنابراین عنصر کیفی دارند
      - پس اجسام واقعی قابل توصیف با عدد نیستند
      - تمایز اشیاء نه به کمیّت که به واسطه کیفیات است
      - http://hekmatemoghani.mihanblog.com/post/80
  - حسین کچویان
    - پوزیتیویسم قرن نوزدهم ابزار و روش علم را به حس و تجربه و آزمون محدود ساخته بود
    - پوزیتیویسم قرن نوزدهم، به محدودیت‌هایی که علم تجربی در اثر محدودیت ابزار و روش خود پیدا می‌کرد نیز توجه نداشت ... از علم همان توقعات و انتظاراتی را داشت که پیش از آن راسیونالیست‌ها و عقل‌گرایان از علم داشتند ... به همین دلیل جامعه‌شناسی قرن نوزدهم نقش روشنگرانه فیلسوفان عقل‌گرای پیشین را بازی می‌کرد
    - این محدودیت‌ها، علم تجربی را از اریکه داوری‌های متافیزیکی نسبت به کل جهان و یا از مسند قضاوت‌های ارزشی که به ارائه ایدئولوژی‌های علمی منجر می‌شد، به زیرکشید
    - در نیمه اول قرن بیستم، جامعه‌شناسی به‌صورت یک علم تکنوکرات، در عرض دیگر دانش‌های تجربی قرار گرفت
    - مرثیه‌خوانی‌های سی رایت میلز برای وضعیت اسفبار جامعه‌شناسی در این مقطع، با توجهات هوشمندانه او به تنگناهای معرفت‌شناختی این دانش قرین است
    - ساختار معرفت در تار و پود درونی خود متکی برگزاره‌های غیرارزشی و غیرتجویزی‌ای است که از نوع فرضیه‌های آزمون‌پذیر نیز نیستند
    - پیامدهای فروپاشی رویکرد پوزیتیویستی و تجربی در قلمرو فلسفه علم
      - پایه‌های مسلط روش‌ها و نظریه‌های پوزیتیویستی را در علوم اجتماعی متزلزل ساخت
      - ابزارهای منطقی کارآمدتری را برای نسل دوم مکتب انتقادی فراهم آورد
      - دانش اجتماعی را که اینک از محدودیت‌های روشی و ساختاری جامعه‌شناسی کلاسیک قرن نوزدهم و نیمه اول قرن بیستم خارج می‌شد؛ با نظریه‌هایی مواجه ساخت که از سطوح دیگری از عقلانیت که فراتر از عقلانیت ابزاری و تجربی بودند، بهره می‌بردند
      - حوزه‌هایی نظیر جامعه‌شناسی معرفت، فلسفه علوم اجتماعی و فرهنگ و ارتباطات را فعال ساخت
    - پوزیتیویسم از این حقیقت غافل بود، که با اعراض از بنیان‌های عقلی و متافیزیکی خود ناگزیر به دیگر حوزه‌های معرفتی که در قلمرو فرهنگ قرارگرفته و از مسیر ارتباطات انسانی شکل می‌گیرند، پناه خواهد برد
    - این امر، هم استقلال و هویت شناختاری علم را مخدوش ساخته، و هم معرفت علمی را در ورطه نسبیتی قیاس‌ناپذیر و شکاکیتی عام و فراگیر ساقط خواهد کرد
    - http://kachooyan.ir/wp/1389/11/11/panjere-sociology-cultural-studies/
    - زمانی جامعه‌شناسان به درستی ادعا می‌کردند که زبان جهان مدرن، زبان جامعه‌شناسی است
    - اکنون به تعداد مکاتب موجود سرمشق جامعه‌شناسی داریم. امروز نه با یک جامعه‌شناسی که با جامعه‌شناسی‌ها .مواجه هستیم
    - در چنین وضعیتی دستگاه جامعه‌شناسی دیگر قابلیت جوابگویی را به آنچه برای آن به وجود آمده، ندارد
    - علوم چند سرمشقی را اصولا نمی‌توان علم به حساب آورد
    - جامعه‌شناسی‌های متعدد که در درون دستگاهی به نام علم جامعه‌شناسی پرورده شده در حد روایت‌ها و قصه‌هایی بیش نیستند و توانایی تحمیل اعتبار خود را ندارند
    - جامعه‌شناسی یک دستگاه معرفتی بود که بعد از پارسونز تمام شد
    - بعد از پارسونز جامعه‌شناسی انواع رقبا را به خود دید و نباید پنداشت که چون این رقبا درباره امر اجتماعی صحبت می‌کنند پس همان جامعه‌شناسی هستند. مطالعات فرهنگی و مطالعات پسااستعماری، جامعه‌شناسی نیستند
    - مبدعان مطالعات فرهنگی به این نتیجه رسیده‌اند که دیگر جامعه‌شناسی قادر به پاسخگویی به تحولات نیست
    - مطالعات فرهنگی هیچ‌گاه به دنبال نسخه پیچیدن و ارائه حکمی جامع برای جامعه نیست و خود را مبرا از آن می‌داند
    - بر مبنای تفکر فوکو در رشته مطالعات فرهنگی دیگر کسی به سراغ تبیین علی نمی‌رود و در بهترین شکل ممکن تبیین توصیفی را در دستور کار خود قرار خواهند داد. در واقع باید گفت مطالعات فرهنگی تنها به دنبال تفهم است و نه تبیین
    - اگر جامعه‌شناسی به دنبال آن بود که ببیند کجا هستیم و کجا خواهیم رفت در مطالعات فرهنگی نمی‌توان شاهد چنین مساله‌ای بود
    - موضوع جامعه‌شناسی دولت- ملت‌ها و دولت ملی و جوامع ملی است و اکنون دیگر چنین موضوعی وجود ندارد
    - http://jameeirani.ir/%D9%85%D8%B1%DA%AF-%DB%8C%D8%A7-%D8%B2%D9%86%D8%AF%DA%AF%DB%8C-%D8%AC%D8%A7%D9%85%D8%B9%D9%87%E2%80%8C%D8%B4%D9%86%D8%A7%D8%B3%DB%8C%D8%9F/
  - مکتب فرانکفورت
    - ماکس هورکهایمر
      - علوم اجتماعی متفاوت از علوم طبیعی است
      - با نظریه سنتی، که شامل نگرش پوزیتیویستی، علم گرایانه و یا کاملاً بر مبنای مشاهده‌است و به کلی کردن مسائل و قوانین ثابت مبادرت می‌ورزد، به جدل می‌پردازد
      - آنها موفق به فهم علوم اجتماعی نشدند زیرا همه آن‌ها تحت سلطه قضاوت متعصبانه «ریاضیات- منطق» قرار گرفتند که فعالیت نظریه پردازانه را از زندگی واقعی دور می‌کند
      - تمام این مکاتب کاوش‌های خود را به منطق متصل کردند که یک مبنای همیشه درست و قطعی، مستقل از پیشرفت‌های مداوم فعالیت‌های انسانی دارد
      - نظریه انتقادی بایستی در جهت تحلیل کلیت جامعه در درون بازه زمانی خاص‌اش متمرکز شود
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D9%85%DA%A9%D8%AA%D8%A8_%D9%81%D8%B1%D8%A7%D9%86%DA%A9%D9%81%D9%88%D8%B1%D8%AA
    - تئودور آدورنو
    - اریش فروم
    - هربرت مارکوزه
      - کتاب
        - انسان تک‌ساختی
      - جامعه صنعتی می‌تواند با سهیم کردن کارگران در مصرف‌گرایی کاری کند که آنان اسارت خود را آزادی بدانند
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D9%87%D8%B1%D8%A8%D8%B1%D8%AA_%D9%85%D8%A7%D8%B1%DA%A9%D9%88%D8%B2%D9%87
    - والتر بنیامین
    - یورگن هابرماس
  - میشل فوکو
    - اقتصاد، نظامی بی خداست
    - اقتصاد نظامی فاقد کلیت است
    - اقتصاد نظامی است که نه فقط بیهودگی بلکه ناممکن بودن بینش حاکمانه را نشان می دهد
    - http://www.mehrnews.com/news/3824579
    - زبان، حقیقت جهان را بیان نمی‌کند بلکه بازتابی از تجربه شخصی فرد است
      - https://fa.wikipedia.org/wiki/%D9%85%DB%8C%D8%B4%D9%84_%D9%81%D9%88%DA%A9%D9%88
    - در گفتمان مطالعات فرهنگی فوکو کسی دنبال تبیین علّی نمی‌رود
    - گفتمان مطالعات فرهنگی در بهترین حالتش یک گفتمان توصیفی است، اصلاً تبیین به معنای اکسپلانیشن یا چیزی شبیه به این آن‌جا وجود ندارد
    - نه تبیین هست نه علت یابی هست. صرفاً یک فهم توصیفی است از نیروها و عناصری که این مجموعه را می‌سازند
    - دلیل این‌که فوکو رفت به سمت این نوع نظریه‌پردازی دقیقاً این بود که یک موضوع و مسأله اساسی و بنیادی فکر غرب در حوزه اجتماعیات محل تشکیک و سؤال قرار گرفته بود
    - علوم اجتماعی در غرب جایگزین الهیات بود و نوع کاری که می‌کرد دقیقاً مانند کاری است که ادیان می‌کنند
    - کچوییان، مرگ جامعه‌شناسی و تولد مطالعات فرهنگی